

Het tweede leven van twee puntdeuren

In het Land van Maas en Waal raak je nooit uitgekeken. Je fietst langs prachtige oude boerderijen die vaak gerestaureerd zijn en die niet meer als bedrijf functioneren. De nieuwe bewoners kleden dan hun tuin aan met soms bijzondere voorwerpen. Zo herkende ik in de buurt Appeltern twee puntdeuren die als siertafels dienden.

Maar wat zijn puntdeuren?

Zij hadden de taak om in een doorgang onder de dijk het water uit de Wetering (in dit geval de Blauwe Wetering) meer of minder naar de rivier af te laten stromen als de rivierwaterstand laag was. Bij hoge waterstand echter drukte de rivier de twee deuren zelf dicht, zodat het peil in de polder niet verder opliep door water uit de rivier. Tussen de puntdeuren en de rivier was oorspronkelijk nog een verticaal schuifstelsel geplaatst dat handmatig werd bediend. Daarmee kon een minimaal peil in de Wetering worden ingesteld, zodat de boeren altijd voldoende water hadden. Steeg het waterpeil in de Wetering door regen alsnog, dan moest het betreffende stoomgemaal van de polder worden gestart om het overtollige water af te

voeren naar de Maas. Werk aan de winkel voor de bemanning van het betreffende gemaal, bestaande uit een stoker en de machinist. De ketel werd opgestookt, zodat de machine met stoom kon worden gestart om de grote bemalingspomp aan te drijven. De aanzuig van de pomp zat in het water onder de machinekamer. Hij perste het water via een persbuis de Maas in.

De eigenaar van de door mij ontdekte puntdeuren vertelde dat, toen hij zijn woning had gekocht, de deuren daar ergens in de tuin lagen. Hij wist niet waar ze vandaan kwamen, maar de vorige eigenaar had bij het Waterschap gewerkt, vertelde hij. Hij noemde een naam maar wist geen adres. Na enig speurwerk kwam ik achter het adres van deze man, waarna ik hem heb opgezocht. Hij beaamde dat de twee puntdeuren oorspronkelijk in de doorgang onder de dijk bij stoomgemaal De Blauwe Sluis hadden gezeten. Ook vertelde hij dat ze in 1972 nog waren vernieuwd door de firma Arts uit Druten. In 1993 en 1995 was het waterpeil in de grote rivieren extreem hoog, met als gevolg dat er werd besloten tot dijkverzwaring en/of dijkverhoging. In 2002 werden de twee puntdeuren uit de sluisdoorgang

verwijderd en de betreffende medewerker mocht ze hebben omdat hij er nog een goed idee voor had. De oude verticale schuif werd vervangen door een nieuw elektrisch bedienbare dubbelschuif systeem. Hiermee kon het peil in de Wetering voortaan optimaal worden geregeld. Bij zeer hoge waterstand van de Maas wordt dit schuifstelsel helemaal gesloten, zodat de polder niet kan onderlopen. De oude doorgang met de verwijderde puntdeuren bestaat nog steeds en is zichtbaar naast het oude stoomgemaal, het huidige Logement de Stoep. In de sluisdoorgang bij stoomgemaal De Tuut zijn de originele puntdeuren nog aanwezig, maar ze hebben geen functie meer.

Henk Buiteman

Meer info op mijn website:

www.stoomgemalenmaasenwaal.nl

